

Євдокименко Г.О.

слухач магістратури 2 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Кисельов А.О.

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

АКТУАЛЬНИЙ СТАН ПОШУКУ ЗЛОЧИНЦІВ ЗА ДОПОМОГОЮ СУЧАСНИХ ДОДАТКІВ ДЛЯ МОБІЛЬНИХ ПРИСТРОЇВ ТА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

В сучасних умовах глобального розвитку соціально-економічного та суспільного життя відбувається стрімке зростання злочинності, розширюються її кордони, удосконалюються способи вчинення «традиційних» кримінальних правопорушень і виникають нові форми злочинної діяльності. Для ефективного вирішення проблем, що виникли в результаті певних тенденцій, представляється необхідним розробити якісно новий підхід до організації й тактики пошуку працівниками оперативних підрозділів Національної поліції інформації про кримінальні правопорушення.

Процес виявлення та розслідування кримінальних правопорушень безпосередньо пов'язаний з пошуком, фіксацією, аналізом, оцінкою і використанням інформації про певні об'єкти і події. Важливу роль серед його джерел займають сучасні інформаційні системи, які розвиваються і удосконалюються під впливом комп'ютеризації та сучасних мережевих технологій. Завдяки інформатизації такі системи перетворилися в унікальні комплекси для накопичення інформації, її обробки, аналізу, зберігання та подання в зручному вигляді [1, с.268]. Так, теоретичні та практичні основи використання соціальних мереж та додатків для мобільних пристроїв потребують наукової розробки, оскільки перспективи використання можливостей таких ресурсів залишаються за межами поля зору вчених. Заслуговує уваги те, що сьогодні існують різноманітні методи збору інформації, що використовуються комплексно або окремо. Одним із таких є Open source intelligence (OSINT) - розвідка на основі відкритих джерел, яка включає в себе пошук, відбір, структурування інформації, отриманої з загальнодоступних джерел, а також її аналіз. Термін «відкритий» вказує на загальнодоступність джерела (на відміну від секретних джерел і джерел з обмеженим використанням). На нашу думку, під поняттям «інформація з відкритих джерел», у контексті кримінального аналізу, слід розуміти окремі дані, записи, відомості, звіти, оцінки тощо, які мають значення для діяльності

правоохоронних органів, не потребують дотримання юридичних вимог або застосування будь-якого типу негласних методів для їх збору та одержання [2, с.114].

Відомості з відкритих джерел, зокрема засобів масової інформації (газет, журналів, радіо та телебачення, всесвітньої мережі Інтернет), використовуються оперативними підрозділами правоохоронних органів, як доповнення до розвідувальної інформації, що надходить іншими каналами. Розкриваючи зміст даного дослідження, слід проаналізувати значимість соціальних мереж та мобільних додатків в процесі пошуку інформації про конкретну особу, об'єкт, предмет чи подію. Соціальні мережі дають можливість створювати інформацію та обмінюватися нею (професійними інтересами, ідеями, а також фотографіями, відео тощо) в віртуальних товариствах і мережах. Соціальні мережі використовують діалогову систему передачі даних (багато джерел – багато отримувачів). Соціальна мережа – це онлайн-платформа, яка допомагає користувачам створювати загальнодоступний профіль та взаємодіяти з іншими користувачами. Після встановлення зв'язків новий користувач може переглядати та здійснювати пошук у мережах своїх друзів, а також формувати нові зв'язки [3, с.124].

Соціальні мережі – це джерело інформації, тому пошук інформації в них є унікальним інструментом для її збору. Доречно використовувати можливості соціальних мереж, зокрема Facebook, Instagram під час пошуку людей, скориставшись додатком, який потрібно встановити на мобільному пристрої. Так, якщо додаток встановлено на телефон, то в разі пошуку друзів система пропонує сторінки людей, які зареєстровані в соціальній мережі й розміщені в телефонній книжці даного телефона. За результатами дослідження Інтернет-аудиторії України, проведеного Gemius Ukraine, кількість зареєстрованих українських користувачів лише однієї соціальної мережі Facebook на січень 2021 року складає 7,5 млн. Враховуючи те, що на січень 2019 року цей показник дорівнював 3,85 млн, за останні роки кількість користувачів зростає майже на 100%, що в абсолютних цифрах дорівнює 3,65 мільйонам. Користувачі активно розміщують на своїх сторінках інформацію особистого характеру: абонентські номери, адреси, місце роботи, посаду, місце свого знаходження, фотографії, плани на майбутнє, що несе загрозу для самих користувачів та значно звужує коло потенційних жертв для зловмисників [4, с.272].

За допомогою месенджерів (Viber, Telegram, WhatsApp, Hangouts) також можна дізнатись інформацію про особу, однак потрібно знати абонентський номер, оскільки саме він зберігається на серверах цих месенджерів після реєстрації. Для цього потрібно відкрити месенджер і додати відомий абонентський номер. Далі потрібно зачекати, доки інформація оновиться, і після цього в переліку контактів можна знайти особу, яка цікавить. Зазвичай ми отримуємо ще й фото абонента. Також цікавим з точки зору кримінального аналізу є додаток GetContact, за допомогою якого можна дізнатися, як особа підписана в контактах інших користувачів та побачити ту інформацію, яка не

була знайдена в інших додатках та соціальних мережах.

Підводячи підсумок, варто зробити висновок, що у кожному з вищезгаданих додатків ми можемо знайти унікальну інформацію про особу злочинця, його зв'язки, в тому числі кримінальні. Використовуючи сучасні соціальні мережі та мобільні додатки (Facebook, Instagram, Viber, Telegram, WhatsApp, Hangouts, GetContact), працівники оперативних підрозділів Національної поліції мають в своєму арсеналі надзвичайно важливий та один з самих недооцінених засобів щодо збору інформації про конкретну особу, використання якого сприятиме більш швидкому та якісному розкриттю та попередженню кримінальних правопорушень.

Список використаних джерел:

1. Гіда О. Ф. Соціальні мережі як засіб деструктивних впливів через інформаційний простір. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2013. № 3 (31). С. 268-278.
2. Косолап О. В. Соціальні мережі як об'єкт криміналістичного дослідження. Вісник кримінального судочинства. 2016. № 1. С. 112-117.
3. Гаркуша Ю. О. Соціально-правова характеристика соціальних мереж. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2016. № 19. С. 123-125.
4. Гавловський В. Д. Щодо використання соціальних мереж для виявлення, розкриття та попередження злочинів. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). Київ: Міжвідом. наук.-дослід. центр з проблеми боротьби з організ. злочинністю. 2012. № 2 (28). С. 271-282.

Жукоцький В.О.

здобувач вищої освіти 4-го курсу
факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Телійчук В.Г.

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету
підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент

ЩОДО ПИТАННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ОСІБ ДО НЕГЛАСНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Зазначимо, що з прийняттям КПК України у 2012 році було модернізовано чинне кримінальне процесуальне законодавство, посилено його актуальність, посилено захист прав і свобод людини, розширено процесуальні гарантії підозрюваним та обвинуваченим, розширено коло прав потерпілих,